

MALMÖ HÖGSKOLA

Languages on this page:

ISSN 1652-7224 ::: Publicerad den 21 oktober 2009

Utskriftsvänlig pdf-fil

Läs mer om idrottsociologi på idrottsforum.org

Det har pratats från och till om idrottsociologins kris, till exempel av **Dave Zirin** och i diskussioner inom NASSS, North American Society for the Sociology of Sport. Problemet tycks handla om idrottsociologins relevans för utviklingen av sport under 2000-talet. Till dels är detta naturligvis fråga om den förstening som lätt drabbar subdiscipliner med tidens gång, det vill säga när samma individer som en gång initierade en ny forskningsinriktning fortfarande dominerar forskningen, genom att sitta på professorer eller motsvarande seniora forskar-/lärarpositioner på universitet och högskolor, eller, som i fallet med NASSS, genom att dominera i bindestreckvetenskapernas interesse- och samverkansorganisationer. Försteningen kan också märkas i introduktionsböcker i ämnet; det är emellertid där som det är av största vikt att nytänkande kommer till uttryck, för det är förödande för en forskningsdisciplin om oförmågan att tänka nytt reproduceras i nya generationer studenter. Jan Ove Tangen har støtt på en riktig bottenapp i det här avseendet, genom Tim Delaneys och Tim Madigans *The Sociology of Sport: An Introduction* (McFarland). Tangens initiala känsla av ålderdomlighet och *déjà vu* när han började läsa i syfte att författa en recension till idrottsforum.org visade sig vara befogad, eftersom boken är en riktigt svag remake av Jay Coakleys klassiker *Sport in Society!*

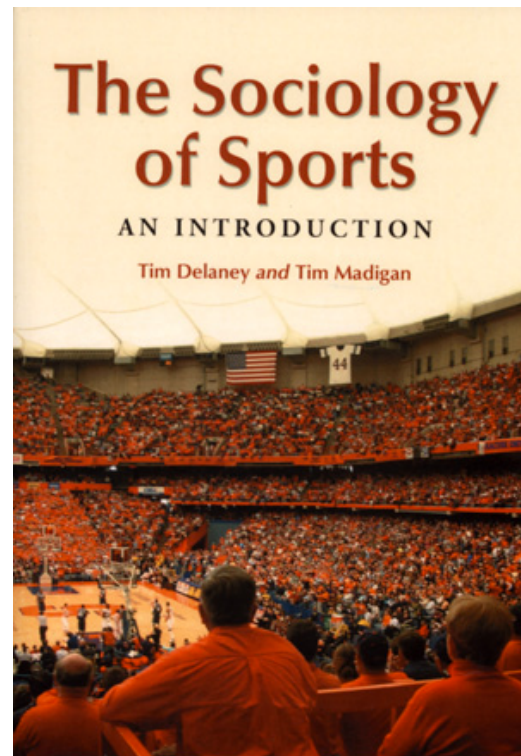
Teorifattig introduktion till idrottsociologin

Jan O. Tangen

Høgskolen i Telemark

Tim Delaney & Tim Madigan
The Sociology of Sports: An Introduction
332 sidor, hft., ill.
Jefferson, NC: McFarland 2009
ISBN 978-0-7864-4169-3

Jeg er ganske ambivalent til faglige introduksjonsbøker, særlig innenfor samfunnsvitenskap og sosiologi. Jeg er – selv etter mer enn 25 år i universitets- og høgskolesektoren – fortsatt optimistisk på jakt etter *den* læreboken som konsistent og velbegrunnet beskriver idrettssociologiens egenart og det faglige fundament den hviler på. Den viktigste funksjonen for lærebøker er etter min mening at fagets egenart og innsikter skal framtre på en logisk og konsistent måte. Derfor har jeg med skuffelse måttet legge vekk flere introduksjonsbøker som på en eklektisk måte serverer alt som idrettssociologien har å by på og alt anses som like bra. Boken *The Sociology of Sports: An Introduction* av Tim Delaney og Tim Madigan er dessverre en introduksjonsbok av den sistnevnte typen. Slike bøker gjør både studenter og meg selv frustrerte og oppgitte over manglende sammenheng mellom teori og empiri, overflatisk drøfting og vurdering av forskjellige sosiologiske perspektiver og så videre; noe som gir en følelse at idrettssociologien spriker i alle retninger. Det er mulig at denne boken avspeiler hvilken tilstand sosiologi generelt og idrettssociologi spesielt befinner seg i akkurat nå. Uansett virker ikke dette veldig befordrende på interessen for og rekrutteringen til faget.

Jeg ble slått av to ting med en gang jeg åpnet boken. For det første virket boken gammel, som om den var skrevet for 25 år siden. For det andre tenkte jeg "Dette har jeg sett før!". Både papirkvaliteten, lay out'en og bilder utelukkende i svart-hvitt (for øvrig tatt av en av forfatterne selv) ga et gammelmodig inntrykk. Muligens er dette et resultat av miljøbevissthet og begrensede økonomiske ressurser. Det er prisverdig. Men det står i sterk kontrast til andre mer påkostede og fargersterke introduksjonsbøker, både innenfor idrettssosiologi spesielt og idrettsvitenskap mer generelt. Det gammeldage ved boken ble ytterligere understreket av at jeg følte jeg hadde sett dette før.

Jeg fant fram 4. utgaven av Jay Coakleys bok *Sport in Society* fra 1990. Den er nå kommet ut i sin 10.

utgave i disse dager. Det er en bok som har stått på og står på mange pensumlister og har slik sett definert hva idrettssosiologi som universitetsfag skal være.

Delaney og Madigans bok er i form nesten en blåkopi av Coakleys bok hva gjelder temaer og kapitler. I den førstnevnte finner vi 16 kapitler av typen "The

Sociology of Sport", "Social Theory and Sport", "Youth Sports", "Deviance in Sport", "Violence in Sport", "Gender and Sport", "Politics and Sport", "The Media in Sport" og så videre. Hele 13 kapitler er identiske med kapitler i Coakleys bok. To kapitler er overlappende innholdsmessig, men er plassert under andre overskrifter. Coakley har et kapittel "Sport in the Twenty-first Century" som ikke dekkes av Delaney og Madigan. De, på sin side, har et kapittel "The Impact of Sport and Culture" som ikke finnes igjen i Coakley. Forfatterne er påpasselige med å understreke nettopp dette da de i forordet skriver "*The Sociology of Sports* provides a chapter about sports' impact on American Culture ? It is a glaring oversight that other textbooks ?? do not include such a chapter." Etter å ha lest gjennom dette kapitlet har jeg inntrykk av at sport ikke er kultur, men noe som har virket inn på kulturen. Etter min oppfatning er dette en noe underlig forståelse av både sport og kultur, særlig når de definerer kultur på en ganske tradisjonell antropologisk-sosiologisk måte. Sagt på en annen måte: det som skulle skille denne boken fra andre tilsvarende bøker, understreker nettopp problemet med disse bøkene: de mangler en dyptpløyende og presis vitenskapsteoretisk og sosiologisk refleksjon og teoretisering over grunnleggende sosiale fenomener.

” Delaney og Madigans bok er i form nesten en blåkopi av Coakleys bok hva gjelder temaer og kapitler.

Også innholdsmessig er boka ganske lik Coakleys bok. Den har inkludert nyere sosiologisk forskning, først og fremst empirisk forskning. Det teoretiske grunnlaget er dessverre alt for lik Coakley. Jeg sier dessverre fordi dette er begge bøkens akilleshel. Begge bøkene trekker fram funksjonalismen, konfliktteori, symbolsk interaksjonisme og feministisk teori, men utelater andre minst like sentrale sosiologiske teorier og tenkere. Som ny sosiologisk teori introduseres teoriene "BIRG" og "CORF" i Delaney of Madigan. Etter min mening er dette heller perifere, ja endog litt obskure "teorier". "BIRG" står for "Basking in reflected glory" og tar sikte på å være en forklaring på hvorfor amerikanske collegestudenter i økende grad bærer skolens logo på klær på mandager etter at skolelaget har vunnet lørdagskampene. "CORF" står for "Cutting of Reflective Failure" og er en teori som forklarer tendensen til at folk i stor grad prøver å forsterke assosiering med suksessfulle andre og redusere assosiering med de som ikke har så mye suksess. For meg er dette kun identitetsteori i en ny klesdrakt; eller "gammel vin på nye flasker". Og hva verter er: hvorfor vies disse teoriene såpass stor oppmerksomhet, når klassiske sosiologer som Weber og Durkheim og mer nåtidige sosiologer som Elias, Foucault, Habermas, Bourdieu, Giddens, Luhmann og andre som har videreutviklet disse bidragene, ikke nevnes? Hva de sistnevnte har betydd for sosiologen generelt og idrettssosiologien spesielt, er jo åpenbart. Det reduserer bokens verdi betydelig etter min mening.

Det største problemet med teoriene er imidlertid at de ikke har noen tydelig funksjon eller relevans i boken. I og med at teoriene presenteres tidlig (kap 2) forventer man at disse skal komme til anvendelse i de påfølgende kapitlene. Det gjør de ikke i nevneverdig grad. Og om de gjør det så er det kun i enkelte kapitler og på en ganske tilfeldig og ubegrunnet måte. Noen få eks.: hvis teori skal være relevant i idrettssosiologiske introduksjonsbøker bør den også kunne anvendes på idrettens historie. Det gjøres det ikke noe forsøk på å koble teori og empiri i analysen av idrettens historiske utvikling i kapittel 3 "A Brief History of Sport". I kapittel 5 som omhandler "Socialization and Sport" finnes det ikke spor etter de teoriene som introduseres i kap 2. Derimot anvendes andre sosiologiske begreper og perspektiver, så som "Primary and Secondary Groups", "Agents of Socialization", "Socialization into Sport" osv. I kapitlene om "Youth Sport" og "High School and College Sport" glimrer igjen teoriene med sitt fravær. Her presenteres mye amerikansk empiri, ispedd visse ordnede sosiologiske begreper. Flere andre kapitler viser det samme. I de kapitlene hvor teoriene anvendes, skjer dette nærmest ubegrunnet og tilfeldig. Det framkommer tydelig i kapitlet om "Deviance in Sport". Her forklares sosialt avvik ut fra funksjonalistiske teori, men da med utgangspunkt i Mertons påpekning av dysfunksjoner. Andre sosiologiske avviksteorier som anvendes er subkulturell avviksteori, sosial læring og differensieringsteori, merkingsteori (som en form for symbolsk interaksjonistisk teori) og konfliktteori. Hvorfor trekkes nye teorier inn her når de med fordel kunne vært integrert og presentert i kapittel 2 "Social Theory and Sport"? Dessuten, koblingen mellom disse teoretiske perspektivene og de mer empirisk baserte studiene som presenteres er utydelig for ikke å si nærmest fraværende. I klartekst: det er lite sammenheng mellom de teoriene som er valgt ut og de empiriske studiene som gir kjøtt og blod til framstillingen. Det gjelder både innen hvert kapittel og for boken som helhet.

Det er flere måter å skrive en idrettssosiologisk lærebok på. Denne boken er styrt av tema og ikke teori. Forfatterne har valgt å organisere det idrettssosiologiske fagstoffet i tråd med temaer som så langt har blitt definert som viktige innen faget. Det gir i og for seg studenter mulighet for lettere å finne fram til relevant kunnskap og litteratur på

temaer eller problemstillinger som de måtte ønske å fordype seg i. Men det fjerner samtidig studenter fra muligheten til å oppleve at idrettssosiologien spesielt og sosiologien generelt er et konsistent og koherent fag som forsøker å gi oss forståelsen av og forklaringen på "alt det sosiale". Forfatterne kunne ha beholdt det tematiske grepet, men introdusert og anvendt de ulike teoretiske tilnærmingene som var relevante i hvert enkelt kapittel. Teoriene kunne vært knyttet direkte til temaene og ikke adskilt fra disse. En slik alternativ måte å skrive en lærebok på ville løst problemet med manglende sammenheng mellom teori og empiri. Og det ville økt forståelsen for både det at det aller meste av sosiologisk teori har blitt utviklet ut fra studier av konkrete og unike sosiale fenomener så som religion, økonomi, politikk, massemedier, kjønn, ulikhet, avvik osv. og det at det innebære store ontologiske og epistemologiske problemer å anvende teorier og begreper utviklet i studiet av et fenomen og anvende det i analysen av et annet. En slik "teori knyttet til tema" organisering lar seg gjennomføre.

Jon Helge Lesjøs bok *Idrettssosiologi: Sportens ekspansjon i det moderne samfunn* er et godt eksempel på hvordan en slik framstilling kan gjøres interessant og leseverdig. Lesjøs bok er etter min mening langt mer å anbefale enn Delaney og Madigan og tilsvarende amerikanske lærebøker. Jeg er klar over at Hallgeir Gammelsæter var heller kritisk til Lesjøs bok [her på idrottsforum.org](http://idrottsforum.org) og heller anbefalte Howard L. Nixon II *Sport in a Changing World*. Jeg ville gjort det motsatte; først og fremst på grunn av den integrering av teori og empiri innenfor hvert kapittel som Lesjø foretar. For studenter på bachelornivå er dette langt å foretrekke. En tredje måte å skrive en idrettssosiologisk lærebok er å ta utgangspunkt én overgripende sosiologisk teori og så ta opp de temaer som logisk følger av det teoretiske perspektivet og forankre de i empiriske funn (min beskjedenheter hindrer meg i å gi [eksempler](#) på dette). Etter min mening er dette den eneste muligheten som sosiologien generelt og idrettssosiologien spesielt har for å kunne utvikle seg som teoretisk og empirisk studium, og for å kunne bli interessant for både studenter og lærere. Mange vil hevde at det er en for snever og for krevende øvelse for studenter (og kanskje også lærere). På den annen side får de da muligheten til gå dypt inn i en sosiologisk teori som i neste omgang kan sammenliknes med en annen teori presentert i en annen lærebok.

Spørsmålet som står igjen er da: vil jeg anbefale boken til Delaney og Madigan? Jeg vil ikke anbefale den fordi den bringer ikke noe vesentlig nytt inn i forhold til andre tilsvarende lærebøker slik som f. eks. Coakley.^[1] Dessuten mener jeg at tiden nærmest har stått stille for denne måten å skrive idrettssosiologiske lærebøker på. Det har funnet sted mye relevant sosiologisk teoriutvikling de siste 25 år som denne boken ikke har fått med seg. Like fullt inneholder boken en del stoff som er lett tilgjengelig for studenter som er på leting etter empiri og litteratur på bestemte områder eller temaer. Det er det positive ved denne boken. For mine studenter er Lesjøs lærebok langt mer å foretrekke fordi den binder sammen teori og empiri på en lettlest og lett forståelig måte og gir inntrykk av at idrettssosiologi er et fag. Delaney og Madigans bok setter jeg på plass i bokhyllen blant de bøker som kanskje kan komme til anvendelse i spesielle tilfeller.

Referanser

Coakley, J. J. "Sport in Society. Issues and Controversies". Fourth Edition, Times Mirror/Mosby. St. Luis, 1990
Lesjø, J. H. "Idrettssosiologi. Sportens ekspansjon I det moderne samfunn". Abstrakt forlag, Oslo 2008.

[1] Coakleys *Sports in Society: Issues and Controversies (Tenth Edition)* recenserar på idrottsforum.org i januari 2010 (reds anm).

© Jan O. Tangen 2009.

 [Hitta bästa pris på boken hos Prispallen.se](http://Prispallen.se)

 [Kjøp boken fra Capris.no](http://Capris.no)

 [Sammenlign priser på bogen hos Pensum.dk](http://Pensum.dk)

 [Buy this book from Amazon.co.uk](http://Amazon.co.uk)

 [Buy this book from Amazon.com](http://Amazon.com)

” Jon Helge Lesjøs bok *Idrettssosiologi: Sportens ekspansjon i det moderne samfunn* er et godt eksempel på hvordan en slik framstilling kan gjøres interessant og leseverdig.